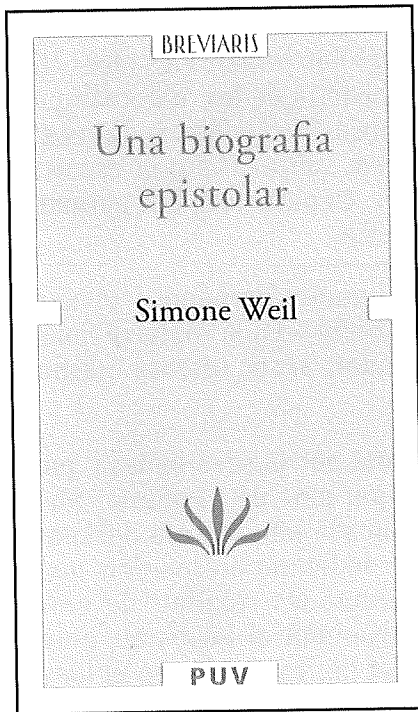

EMÍLIA BEA PÉREZ (ED.) *Una biografia epistolar.* *Simone Weil*

València: Publicacions de la Universitat de València, 2024

Josep Otón

Simone Weil és, com Edith Stein i Etty Hillesum, una filòsofa d'origen jueu, formada en l'agnosticisme, però que es va sentir atreta per l'experiència cristiana. També va viure els tràgics esdeveniments que sacsejaren l'Europa dels anys trenta i quaranta del segle passat. Va morir amb trenta-quatre anys el 1943. Té una obra prou extensa, tot i que no va arribar a publicar cap llibre en vida. El seu llegat intel·lectual ha quedat recollit en articles, esborranys d'assajos, diaris, notes personals i cartes.

La professora de Filosofia del Dret a la Universitat de València, Emília Bea Pérez, és l'editora i la traductora d'una selecció de cartes de Simone Weil que permeten resseguir-ne la trajectòria biogràfica i intel·lectual, tan curta com intensa.

En la introducció, la Dra. Emília Bea fa una apologia del gènere epistolar avui en declivi pel canvi de les nostres coordenades mentals. Probablement, l'última carta en paper arribarà en aquesta generació per l'avenç irreversible d'una època àgrafa per als ciutadans. La correspondència duu a terme les funcions essencials de l'art de l'escriptura: la comunicació, l'expressió dels sentiments, el relat dels esdeveniments. Amb la desaparició de les cartes, s'afeblirà

la capacitat narrativa que infon sentit a la vida en sotmetre's un mateix a un procés reflexiu d'interiorització. I, de retruc, se'n ressentirà la facultat més important, segons Weil, per accedir a la veritat: l'atenció.

Enfront de la primacia de la immediatesa i la celeritat, la carta apel·la a l'espera, al parèntesi entre l'enviament i l'arribada de la resposta. Així mateix, obre l'àmbit privat a la intersubjectivitat, ja que permet endinsar-se en la intimitat aliena.

Llegir les cartes de Simone Weil implica emprendre un viatge a la seva subjectivitat, però també als esdeveniments que la van marcar (la docència, la lluita sindical, la fàbrica, la Guerra Civil espanyola, l'ocupació nazi, la verema, l'exili...) i van actuar com a catalitzadors en la gènesi de les seves idees. En aquest sentit, el seu pensament filosòfic es va obrir pas a mesura que

l'explica a qui en mereix la confiança. Sovint, en les cartes, comparteix amb els seus interlocutors el contingut d'altres textos: reflexions sobre les causes de la llibertat i de l'opressió social, l'obra de teatre *Venècia salvada*, el projecte d'una formació d'infermeres de primera línia... A aquesta autora se li podria aplicar la frase d'Unamuno: «la meua biografia són les meues cartes».

En l'antologia que presenta la professora Emília Bea s'han seleccionat cartes representatives de les etapes de la vida de la filòsofa que van adreçades a un total de catorze destinataris: el seu mestre, el filòsof Émile Chartier (Alain); la seva amiga, la mestra i sindicalista Albertine Thévenon; la seva antiga alumna Simone Gibert; l'escriptor Georges Bernanos; el també escriptor i polític Jean Giraudoux; el seu germà, el matemàtic André Weil; el soldat republicà espanyol Antonio Atarés; el poeta occità Joë Bousquet; el dominic Joseph Marie Perrin; l'escriptor Gustave Thibon; el pensador Jacques Maritain; el polític Maurice Schumann; i, finalment, els seus pares, Selma i Bernard Weil. Convençuda de la importància de les relacions personals, en les seves cartes veiem com intenta connectar els seus diversos interlocutors per establir una xarxa de contactes que comparteixin una sèrie de complicitats.

La professora Emília Bea contextualitza cadascuna de les cartes i en remarca les idees clau. Els temes tractats són molt diversos: el treball, el colonialisme, la història de les matemàtiques, la Segona Guerra Mundial i, per descomptat, la seva inquietud religiosa. Així, algunes d'aquestes cartes contribueixen a complementar la informació de què disposem sobre l'itinerari espiritual d'aquesta autora i permeten aprofundir en el seu pensament religiós. En particular, ens permeten veure'n alguns aspectes de la reflexió sobre el cristianisme i l'Església.

Pel que fa a la identificació amb la fe cristiana, manifesta a Georges Bernanos: «Jo no soc catòlica, encara que res catòlic, res cristià no m'ha resultat mai estrany». En la mateixa línia, li diu a Jacques Maritain: «No estic batejada. Però quan algú em pregunta si soc catòlica i responc que no, em sembla que mentisc».

A Maritain li reconeix que sempre l'ha atreta el dogma cristià per la seva bellesa, però, alhora, li manifesta reticència a l'ús de l'expressió *anathema sit* per part de l'Església. No es resigna a admetre com a falsa una idea tan sols perquè estigui marcada per aquesta declaració eclesiàstica. També li expressa la incomoditat davant la possible condemna eterna dels justos provinents d'altres tradicions religioses i, en canvi, es lamenta perquè les crueltats de l'Antic Testament són presentades amb certa condescendència. Desitja vivament el baptisme, però li confessa que, després d'un any de discerniment i pregària, ha optat per romandre en el llindar de l'Església, «amb els ulls mirant vers el Sant Sagrament, però sense atrevir-me a fer un pas». Fins i tot, quan veu la gent combregar, se li desperta la fam espiritual. Tanmateix, no creu que la voluntat de Déu sigui que s'integri en l'Església.

L'experiència de Simone Weil resulta força actual. La seva vivència espiritual va amarar de sentit transcendent el seu compromís amb els més febles, la seva lluita per la justícia, i la seva admiració per la bellesa del món. Tot un testimoni per a una societat que cerca camins vers l'Absolut i necessita referents plausibles.